

REMISSVAR / YTTRANDE

Datum
2019-11-29

Dnr S2019/02213/FST

Vår referens:
Ola Linder/ILI

Mottagare: s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: s.fst@regeringskansliet.se

Remissyttrande över SOU 2019:23 Styrkraft i funktionshinderspolitiken

Stiftarna av Independent Living i Sverige (STIL) och Independent Living Institute (ILI) är en del av medborgarrättsrörelsen Independent Living av personer med olika funktionsnedsättningar vars grundläggande principer är självbestämmande, självrespekt och empowerment (bemäktigande och bemyndigande). Vi arbetar för att samhället ska respektera kapaciteten hos personer med funktionsnedsättningar, kräver deltagande i samhället på lika villkor som andra och kräver mainstreaming i politiken av samtliga mänskliga rättigheter.

Förbundet Unga Rörelsehindrade är en medlemsorganisation av barn och unga (0 – 32 år) med nedsatt rörelseförmåga och arbetar för att stärka barn och ungas rättigheter i Sverige.

Vi lämnar här remissyttrande över betänkandet SOU 2019:23.

Allmänna synpunkter på betänkandet

STIL, ILI och Unga rörelsehindrade välkomnar att utredningen har tagit ett steg närmare genomförandet av en ny strategi för genomförandet av funktionshinderspolitiken. Det saknas strategisk styrning sedan 2011-2016. Av utredningen framgår att uppföljningen av strategin inte är tillräcklig;

“[u]tredningens bedömning är att det är otillräckligt som underlag för att följa upp politiken, inte minst utifrån de krav som ställs på uppföljning i och med att Sverige ratificerat FN-konventionen.” s. 85

Vi delar den uppfattningen. Samtidigt levererar betänkandet inte tillräckligt skarpa och konkreta förslag för att en strategi för genomförandet av

funktionshinderpolitiken, med FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Funktionsrättskonventionen) i fokus, ska få stark effekt för rättighetsbärarna.

Vi understryker vikten av aktiv styrning av och inom ansvariga myndigheter, regioner och er för att de ska arbeta utifrån och för att förverkliga rättigheterna enligt Funktionsrättskonventionen och de skyldigheter som följer av Sveriges ratificering. Det räcker inte att välja ut ett antal strategiska myndigheter samtidigt som förslagen som läggs inte får några ekonomiska resurser avsatta. Visserligen var utredningen instruerad av direktiven att de förslag som lämnas skulle finansieras inom befintliga ramar. Därmed fanns begränsningar i direktiven som förhindrade ett styrsystem som skulle kunna skapa mer påtaglig skillnad i verksamhetsstyrning och därmed förbättrad tillgång till rättigheter för enskilda.

Vi föreslår istället att regeringen gör en analys av den svenska rätten, förvaltningen och resultaten som uppstår för enskilda för att sedan jämföra situationen med de åtaganden som följer av konventionen. Det innefattar att progressivt genomföra ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter enligt artikel 4 med alla till buds stående resurser, inklusive aktivt budgetarbete. Det innefattar personlig assistans och andra åtgärder som skapar förutsättningar för personer att kunna leva ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen enligt artikel 19 i funktionsrättskonventionen.

Mycket arbete är gjort av civilsamhället som den tredje december i år kommer att lansera en alternativ syn på hur staten uppfyllt sina förpliktelser enligt Funktionsrättskonventionen. Den kan ligga till grund för ett större och mer systematiskt målinriktat arbete för hur funktionshinderpolitiken kan genomföras. Särskilt viktigt är att styrningen av funktionshinderpolitiken inte ställs under principen om kommunalt självstyre, vilket skulle medföra att stora delar av rättigheter för personer med funktionsnedsättning går förlorade när staten inte tar ett större centralt ansvar för genomförandet av de mänskliga rättigheterna.

Synpunkter på vissa av utredningens förslag

5 Att göra rätt från början — universell utformning

Vi tillstyrker att universell utformning ska vara vägledande för hur samhället utvecklas. Handlingsplaner behöver tas fram med utgångspunkt i konventionen och de allmänna kommentarerna som utvecklar tankarna om universell utformning, undanröjande av hinder och skäliga åtgärder för tillgänglighet när den universella utformningen inte räckt till och hinder inte undanröjts trots bindande normer, soft-law och informationskampanjer. Vi kräver att centrala myndigheter för samhällsplanering, tillsyn över tillgänglighetsnormer och Diskrimineringsombudsmannen ökar sin kunskap i enlighet med konventionen kring dessa frågor och aktivt arbetar med att genomdriva värderingarna bakom lagarna. För

mer konkreta förslag som kan ge effekt för enskildas rättigheter i praktiken, se exempelvis en [undersökning om DOs tillsyn](#) och en granskning av [kommunernas arbete med undanröjande av enkelt avhjälpta hinder](#). Konkreta åtgärder för tillgänglighet går att mäta, inklusive vunna diskrimineringsmål grundade på bristande tillgänglighet som en form av diskriminering, antal tillsynsärenden som lett till att hinder i omgivningen försvunnit, samt granskade byggplaner utifrån ett perspektiv med universell utformning och tillgänglighet.

6 En god grund för styrning och uppföljning

En effektiv styrning kräver bindande regler, tillräckliga resurser och sanktioner som sista utväg ifall en aktör inte gör det som den är skyldig att göra. Förslaget om ändring i förordningen 2001:526 kan inte anses som tillräckligt starkt för att skapa någon större skillnad i ansvar än vad som redan i praktiken är fallet.

Ansvars- och finansieringsprincipen gäller som utgångspunkt och det skapar inte mer klarhet i vilka skyldigheter myndigheterna har när den kodifieras. Istället bör de konkreta rättigheterna och skyldigheterna enligt konventionen analyseras och vara i fokus för styrningen och redovisningen av vidtagna åtgärder för att genomföra konventionen och funktionshinderpolitiken. Kostnader för styrning behöver täckas genom tydlig ekonomistyrning, se Trafikanalys yttrande över betänkandet.

Det behövs en strategi och en handlingsplan för en funktionsrättspolitik som gäller över hela landet med motsvarande utredningar och resurser som för andra rättighetsområden (jämför barnrättens område). Handlingsplanen behöver revideras när FN lämnar rekommendationer till Sverige. En sådan reaktivitet behöver reflekteras i styrningssystemen.

7 Styrning och uppföljning i praktiken

Vi avstyrker förslaget om att vissa prioriterade myndigheter ska skrivas in i förordningen. Samtliga myndigheter behöver som utgångspunkt arbeta med mänskliga rättigheter och Sveriges internationella åtaganden. MFD bör istället fördjupa uppföljningen av effekter av tillämpningen av politiken, rättspraxis, det övergripande målet för funktionshinderpolitiken och förordningen 2001:526 i nära dialog med funktionsrättsorganisationer.

8 En nationell samordnare främjar funktionshinderspolitiken

Vi delar utredningens bedömning av att det finns ett behov av samordning och betonar vikten av det helhetsgrepp som riksdagen efterfrågat i sitt tillkännagivande när det gäller funktionshinderpolitiken. Vi ansluter oss till Funktionsrätt Sveriges förslag att regeringen tillsätter en funktionsrättskommitté direkt under statsrådsberedningen som fungerar som en insatsstyrka.

Med vänliga hälsningar

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'J' followed by a wavy line.

Jonas Franksson
Ordförande STIL

A handwritten signature in blue ink, starting with a large 'J' followed by the name 'Bolling' in a cursive script.

Jamie Bolling
Verksamhetsledare ILI

Hanna Hägglund Öfors
Ordförande Unga rörelsehindrade